

ΤΑ ΓΑΝΟΧΩΡΑ.

Ἄλλὰ ἐπανακάμψαντες οἱ τουρκοὶ τοῦ Μηλίου καὶ τῶν ἄλλων μικρῶν τουρκικῶν χωριῶν, ἠραγκάσθησαν οἱ κάτοικοι τῶν χωριῶν Ἀδδήμιου καὶ Νεοχωρίου νὰ ἀποζημιώσουν αὐτοὺς διὰ τὰς ζημίας ἃς ὑπέστησαν ἐκ τῆς λεηλασίας κατὰ τὴν ἐμπόλεμον περίοδον. Ὑπὲρ ἑξακοσίας λίρας χρυσᾶς ἐπλήρωσε τὸ Ἀδδήμιον εἰς τοὺς συγγενεῖς τοῦ φρονευθέντος εἰς τὸ Ντερβένι τουρκοῦ ἐκ Μηλίου. Ἐξακόσια λίραι βεβαίως δὲν εἶναι πολλοὶ προκειμένου μὲ αὐτὰς νὰ πληρωθῇ ἡ ζωὴ ἐνὸς ἀνθρώπου. Ἀλλὰ τὸ χωρίον Ἀδδήμιον δὲν διέθετε στρατὸν καὶ τηλεβόλα οὐδὲ εἶχε ὑπεύθυνον ἀρχὴν διὰ νὰ προστατεύσῃ τὴν ζωὴν τῶν πολιτῶν. Καὶ νὰ ἤθελε κανεὶς ἐκ τῶν κατοίκων νὰ ὑπερασπισθῇ τὸ θῦμα δὲν ἐτόλμα νὰ ἐκδηλωθῇ, ἵνα μὴ καὶ αὐτὸς ὑποστῇ τὴν αὐτὴν τύχην.

Πρωτότυπος δὲ ὑπῆρξε καὶ ὁ τρόπος τῆς ἀποζημιώσεως τῶν παθόντων. Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ οἱ ἀδδημιῶται ὑπεχρέωθησαν νὰ ἐκθέσουν τὰ ἀγοπρόβια αὐτῶν εἰς τὸ ὑπαιθρον, ἐσηλθόν δὲ εἰς τὴν ἀγέλην οἱ παθόντες διὰ νὰ ἀναγνωρίσωσι δῆθεν καὶ λάβωσι τὰ ἀπολεσθέντα ζῶα των.

Συνηθίζεται δὲ παρὰ τοῖς κτηνοτρόφοις νὰ ἔχη κάθε στάνη τὸ ἰδιόρρονθμον σημεῖον τῆς, συνήθως εἰς τὸ αὐτὶ, τὸ ὁποῖον ἀπειτέλει μοναδικὸν γνώρισμα δι' ὅλα τὰ ζῶα τῆς. Οὕτω ὑπάρχει ἔθιμον διατὸ κτηνοτρόφος τις ἀπολέσει ζῶα του, νὰ δηλώσῃ ἐκ τῶν προτέρων τὸ «σημάδι» του καὶ ἀκολούθως νὰ εἰσέλθῃ εἰς ξένην στάνην διὰ νὰ ἐρευνήσῃ καὶ ἀναγνωρίσῃ τὰ ζῶα του. Ἀλλὰ τὸ ἔθιμον τοῦτο διὰ τὴν ὄραν κατηργήθη. Δὲν ἐδηλώθησαν «σημάδια», ἀλλὰ ἐλευθέρως ὁ κάθε τουρκοὸς εἶχε δικαίωμα νὰ λάβῃ τὰ ζῶα του. Ἀνεγγώριζε δὲ ταῦτα μόνον ἀπὸ τοὺς μαστοὺς. . . "Ολαί αἱ γαλακτοφόροι αἶγες τῶν ἀδδημιῶταιν ποὺ εἶχαν καλοὺς μαστοὺς, ἀνεγνωρίσθησαν ὡς ἰδικαί των. Κανεὶς δὲ δὲν ἐτόλμα νὰ διαμαρτυρηθῇ, διότι φόβος καὶ τρόμος κατεῖχε τοὺς κατοίκους.

Ἄλλὰ δὲν ἦτο αὐτὸ μόνον ἡ τελευταία περιπέτεια τῶν γανοχωριτῶν.

Ὑπογραφεισῶν τῶν συνθηκῶν τῆς εἰρήνης μετὰ τῶν βαλκανικῶν κρατῶν, τὸ Κομιτάτον τῆς Ἐνώσεως καὶ Προόδου, τὸ ὁποῖον ἤδη ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1913 κατέλαβε τὴν ἐξουσίαν διὰ τοῦ γνωστοῦ πραξικοπήματος τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, κατὰ τὸ ὁποῖον ἐφενεύθη ὁ ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν Ναζήμ πασᾶς, ἤρχισεν ἀπερισπάστως νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ πρόγραμμά του τῆς διὰ παντὸς τρόπου ἐξοντώσεως τοῦ ἐλληνισμοῦ τῆς Τουρκίας. Οὕτω κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦ 1913—4 τὸ Κομιτάτον ἐκήρυξε ἐμπορικὸν ἀποκλεισμόν κατὰ τῶν χριστιανῶν τῆς (Τουρκίας). Ἐφανάτισε διὰ περιοδεύοντων ὁργάνων του τὸν ὄχλον τῶν ἐπαρχιῶν κατὰ τῶν ἐλλήνων καὶ ἀπηγόρευσε νὰ συναλλάσσεται μετ' αὐτῶν ἔστω καὶ ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ ζημιωθοῦν ἀγοράζοντες ἀπὸ ὁμοθαῆσκους τῶν ἡ ἑβραίων.

Ὁ ἐμπορικὸς αὐτὸς ἀποκλεισμός, ἐπικληθῆς παρὰ τῶν κατοίκων «μποϊκοντάζ», ἔσχε μέγαν ἀντίκτυπον εἰς τὰ Γανοχώρα, διότι πολλοὶ κάτοικοι αὐτῶν συνηλλάσσοντο μετὰ τῶν τουρκοχωριῶν τοῦ κάμπου μεταφέροντες διὰ τῶν ζώων των τὰ προϊόντα τῶν Γανοχωρῶν μέχρι Μαλαγᾶρων καὶ Οὐζούν-μιοπροῦ, Χαριουπόλεως, Βαβὰ-Ἐσκί, Δουλέ-Μπουραζᾶ καὶ Σαράντα Ἐκκλησιῶν ἀκόμη. Τόσον δὲ αὐστηρὸν ἦτο τὸ μποϊκοντάζ καὶ ἐπετηρεῖτο ἡ ἐφαρμογὴ του παρὰ τῶν ὁργάνων τοῦ Κομιτάτου, ὥστε κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ θερισμοῦ ἔλαβον χώραν τὰ ἀκόλουθα συγκοινωνικὰ ἀλλὰ καὶ δραματικὰ ἐπεισόδια: Οἱ γανοχωριῖται, ἰδίως οἱ ἀδδημιῶται, ἐφημιζοντο ὡς ἀσυναγώνιστοι θερισταί. Κατ' ἔτος δὲ κατήρτιζον δμίλους, «ταϊφάδες» λεγομένους, οἵτινες ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν πλέον πεπειραμένου τινός, «ντραγουμάνου» καλουμένου, μετέβαινον καὶ ἐθέριζον μεγάλας ἐκτάσεις εἰς τὰ τουρκοχώρια. Πρὸ τῆς μεταβάσεώς των ὁ ντραγουμάνος ἐπήγαινε καὶ περιώδευε, «ἐσεργιάνιζε», τὰς θερισθησομένας ἐκτάσεις καὶ ἔκλειε συμφωνίαν μετὰ τὸν γαιοκτήμονα, τὸν «ἀγᾶν», διότι ἡ ἐργασία ἐπληρώνετο κατ' ἀποκοπὴν. Τὸ ἔτος ἐκεῖνο ὅμως κανεὶς ἐκ τῶν

ντραγουμάνων δὲν μετέβη διὰ τὴν συμφωνήσῃ μὲ τοὺς ἀγάδες διὰ τὴν θεορίσῃ τὰ χωράφια τῶν. Καὶ ἠναγκάσθησαν οἱ ἀγάδες, διὰ πρώτην φοράν, νὰ κατέλθουν εἰς Αὐδήμιον καὶ νὰ ἐκλιπαροῦν τοὺς θεριστάς. Ἀλλὰ κανεὶς ἀπὸ οὓς ντραγουμάνους δὲν ἀνελάμβανε τὴν εὐθύνην νὰ ὁδηγήσῃ θεριστάς εἰς τὰ τουοκοχώρια.

Μόνον ἓνας γέρον ἀυδημιώτης, ἀγαπώμενος πολὺ ἐξ ὅλων τῶν τούρκων τοῦ κάμπου, κατόπιν ἀδράς ἀμοιβῆς, κατήρτισε ομάδα, ἥτις ὅμως μόνον μίαν ἡμέραν ἐθέρισε, διότι τὴν νύκτα ἐκεῖ πῶδ ἐκοιμῶντο, εἰς τὸ ὑπαιθρον, ὠρμησαν τὰ ὄργανα τοῦ κομιτάτου τὰ ἐπαγρυπνοῦντα διὰ τὴν τήρησιν τοῦ μπουνιοντάξ, ἐξυλοκόπησαν αὐτοὺς καὶ τοὺς ἠνάγκασαν αὐτοσυγμει νὰ ἐγκαταλείψωσι τὰ χωράφια καὶ νὰ ἐπιστρέψωσι εἰς τὸ χωρίον τῶν, ὅπερ καὶ ἐγένετο.

Τοῦ ξυλοκοπήματος δὲν ἐξηρέθη οὐδὲ ὁ γηραιὸς ντραγουμάνος, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐνεποίησε βαθυτάτην ἐντύπωσιν εἰς τοὺς θεριστάς, οἵτινες ἐλθόντες νύκτα εἰς τὸ χωρίον καὶ ἀφηγούμενοι τὰ συμβάντα, ἔλεγον ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀναμένωσι τι ἀπὸ τῶν κάμπου οὐδὲ νὰ τολμήσωσι νὰ μεταβῶσι ποτὲ ἐφόσον καὶ ὁ πλέων ἀγαπητὸς τῶν τούρκων ἐδάρη.

(Ἐπιτεταὶ συνέχεια) E. Z.

ΑΡ. Β. ΧΕΡΦΒΙΜΙΔΗΣ

ΚΑΙ

Δ. Α. ΧΕΛΜΗΣ

Ἀθήναι, Πατησίων 26

Τηλ. 23-922

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΕΡΓΑ

Ἀρχιτεκτονικαὶ μελέται — Ἐπιβλέψεις — Béton armé — Γενικαὶ ἐργολαβίαι οἰκοδομῶν — Πραγματογνωμοσύναι — Τοπογραφήσεις.

ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΔΗΜ. Α. ΧΕΛΜΗΣ

Ἀρχιτέκτων Dipl. ing.

Διπλ. μηχανικὸς Ε. Μ. Πολυτεχνείου

ΧΡΗΣΤΟΣ Μ. ΠΑΠΑΓΩΜΑΝΝΟΥ, ἀσφαλιστῆς
παρὰ τῷ Ἐθνικῷ Ἰδρυματι Ἀσφαλειῶν τῆς Ἑλλάδος Α. Ε.
ΒΟΥΛΗΣ 1 ΤΗΛ. 28-156

ΠΡΟΧΕΙΡΑ ΚΑΙ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

ΠΕΦΤΟΥΝ, ΔΕΝ ΠΕΦΤΟΥΝ

Ὁ κ. Δευτερέκδικος—τί παράξενον ἔνομα—μὲ τὰ ἄθωρα χαρακτηριστικά του καὶ μὲ τὴν εὐρεία ἐσωτερικὴν καμπύλη τῆς μύτης του ὁμοιάζει καταπληκτικὰ μὲ τὸν μανάθη τῆς γειτονίας μας. Τί καλὸς ἄνθρωπος! ἔννοεῖται, ὁ μανάθης μας. Ὁ κ. Δευτερέκδικος κρύος εἰς τὴν ὄψιν ἀλλὰ θερμὸς εἰς τὴν τσέπην, διὰ τὴν κακὴν τύχην τοῦ κ. Σπυράκη Βερνιέρη εἶναι ἀνώτερος τραπεζιτικὸς ὑπάλληλος καὶ ὡς ἐκ τούτου νομίζει ἀπαραίτητο νὰ βλέπῃ τοὺς ἀθρώπους μὲ βλοσυρὸ βλέμμα καὶ νὰ ἐλευνολογῇ ἐκείνους, πῶδ διὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον λόγον δὲν κατώρθωσαν νὰ φθάσουν εἰς τὸ ὕψος του.

Ὁ κ. Βερνιέρης ἀσφαλῶς δὲν εἶναι κοινὸς ἄνθρωπος, ἀλλὰ ποτὲ δὲν εἶχε φήμεν ἰσχυροῦ ἀθρώπου, μολοντί τὸ ἐπάγγελμά του ἐμπνέει δέος καὶ σεβασμὸν. Εἶναι δικηγόρος. Ἀλλὰ φιλόανθρωπος καὶ μὲ εὐρυτάτην ἀντίληψιν, εἶχε ὅπ' ὄψιν του ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ζῶον κοινωνικὸν καὶ ὅτι ἡ ἀνθρωπότης ἐὰν ἔφθασε εἰς τὸ σημεῖον αὐτοῦ πολιτισμοῦ τὸ ὀφείλει εἰς τὴν κοινωνικότητά της, διότι ὁ ἄνθρωπος πόνος του, ἔστω καὶ ἂν ἔχη γύρω του ὅλους τοὺς θησαυροὺς τῆς γῆς, εἶναι ἀναγκασμένος νὰ γίνῃ ἄγριος καὶ νὰ περιέλθῃ εἰς ζώωδη κατάστασιν.

Δὲν ἐξήλεγε τὸν κ. Δευτερέκδικον διὰ τὴν προνομιούχο θέσιν του, ἀλλὰ μὲ αὐτὸ δὲν ἔπαυε νὰ θεωρῇ καὶ τὸν ἑαυτὸν του ὡς ἰσότιμον καὶ συνάνθρωπον τοῦ κ. Δευτερέκδικου. Καὶ μὲ τὴν σκέψιν αὐτὴ δὲν ἐδίστασε νὰ εἰσέλθῃ ἕνα πρωτὶ εἰς τὸ γραφεῖον του καὶ μὲ τὸν εὐγενέστερον τρόπο ἀνέπτυξε τὴν ὑπόθεσιν του καὶ ἐπεκαλέσθη τὴν ἐπέμβασιν τοῦ κ. Δευτερέκδικου.

Ἡ ἀπατήσις του ἦτο δικαία, λογικὴ, τῆς δικαιοδοσίας τοῦ κ. Δευτερέκδικου, ἀλλὰ αὐτὸς σκυθρωπότερος καὶ βλοσυρότερος ἀπὸ κάθε ἄλλην φοράν, περιωρίσθη ν' ἀπαντήσῃ δι' ἀρνητικὸν νεύματος.

Ἐξεπλάγη ὁ κ. Βερνιέρης καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τοῦ εἴπῃ μὲ ποία δικαιολογία ἀρνεῖται νὰ τοῦ φανῇ χρήσιμος.

Παρακαθήμενος ὅμως κύριος, πῶδ ἤκουσε τὰ διαμειφθέντα, ἀφηγγήθη τότε τὴν ἑξῆς ἱστορία:

«Κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολέμου ἤμουνα εἰς τὸ χωριὸ μου, τὸ ὁ-

ΤΑ ΓΑΝΟΧΩΡΑ

Ἄλλὰ ἐπανακάμψαντες οἱ τούρκοι τοῦ Μηλίου καὶ τῶν ἄλλων μικρῶν τουρκικῶν χωρίων, ἠναγκάσθησαν οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων Ἀδδημίου καὶ Νεοχωρίου νὰ ἀποζημιώσουν αὐτοὺς διὰ τὰς ζημίας ἃς ὑπέστησαν ἐκ τῆς λεηλασίας κατὰ τὴν ἐμπόλεμον περίοδον. Ὑπὲρ ἑξακοσίας λίρας χρυσᾶς ἐπλήρωσε τὸ Ἀδδημιον εἰς τοὺς συγγενεῖς τοῦ φονευθέντος εἰς τὸ Ντερβένι τούρκου ἐκ Μηλίου. Ἐξακόσιαι λίραι βεβαίως δὲν εἶναι πολλὰι προκειμένου μὲ αὐτὰς νὰ πληρωθῇ ἡ ζωὴ ἐνὸς ἀνθρώπου. Ἀλλὰ τὸ χωρίον Ἀδδημιον δὲν διέθετε στρατὸν καὶ τηλεβόλα οὐδὲ εἶχε ὑπεύθυνον ἀρχὴν διὰ νὰ προστατεύσῃ τὴν ζωὴν τῶν πολιτῶν. Καὶ νὰ ἤθελε κανεὶς ἐκ τῶν κατοικῶν νὰ ὑπερασπισθῇ τὸ θῦμα δὲν ἐτόλμα νὰ ἐκδηλωθῇ, ἵνα μὴ καὶ αὐτὸς ὑποστῇ τὴν αὐτὴν τύχην.

Πρωτότυπος δὲ ὑπῆρξε καὶ ὁ τρόπος τῆς ἀποζημιώσεως τῶν παθόντων. Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ οἱ ἀδδημιῶται ὑπεχρεώθησαν νὰ ἐκθέσουν τὰ αἰγὰ πρόβατα αὐτῶν εἰς τὸ ὑπαιθρον, εἰσηλθόν δὲ εἰς τὴν ἀγέλην οἱ παθόντες διὰ νὰ ἀναγνωρίσῃσι δῆθεν καὶ λάβωσι τὰ ἀπολεσθέντα ζῶα τῶν.

Συνηθίζεται δὲ παρὰ τοῖς κτηνοτρόφοις νὰ ἔχῃ κάθε στάνη τὸ ἰδιόρρηθμον σημεῖον τῆς, συνήθως εἰς τὸ αὐτὶ, τὸ ὁποῖον ἀπετελεῖ μοναδικὸν γνώρισμα δι' ὅλα τὰ ζῶα τῆς. Οὕτω ὑπάρχει ἔθιμον ὅταν κτηνοτρόφος τις ἀπολέσει ζῶα του, νὰ δηλώσῃ ἐκ τῶν προτέρων τὸ «σημάδι» του καὶ ἀκολούθως νὰ εἰσέλθῃ εἰς ξένην στάνην διὰ νὰ ἐρευνήσῃ καὶ ἀναγνωρίσῃ τὰ ζῶα του. Ἀλλὰ τὸ ἔθιμον τοῦτο διὰ τὴν ὥραν κατηργήθη. Δὲν ἐδηλώθησαν «σημάδια», ἀλλὰ ἐλευθέρως ὁ κάθε τούρκος εἶχε δικαίωμα νὰ λάβῃ τὰ ζῶα του. Ἀνεγνώριζε δὲ ταῦτα μόνον ἀπὸ τοὺς μαστούς. . . . Ὅλαι αἱ γαλακτοφόροι αἰγες τῶν ἀδδημιωτῶν ποὺ εἶχαν καλοὺς μαστούς, ἀνεγνώρισθησαν ὡς ἰδικαί των. Κανεὶς δὲ δὲν ἐτόλμα νὰ διαμαρτυρηθῇ, διότι φόβος καὶ τρόμος κατεῖχε τοὺς κατοίκους.

Ἄλλὰ δὲν ἦτο αὐτὸ μόνον ἡ τελευταία περιπέτεια τῶν γανοχωριτῶν.

Ὑπογραφειῶν τῶν συνθηκῶν τῆς εἰρήνης μετὰ τῶν βαλκανικῶν κρατῶν, τὸ Κομιτάτον τῆς Ἐνώσεως καὶ Προόδου, τὸ ὁποῖον ἤδη ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1913 κατέλαβε τὴν ἐξουσίαν διὰ τοῦ γνωστοῦ πραξικοπήματος τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, κατὰ τὸ ὁποῖον ἐφονεύθη ὁ ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν Ναζήμ πασᾶς, ἤρχισεν ἀπεριόριστως νὰ ἐφαρμόξῃ τὸ πρόγραμμά του τῆς διὰ παντὸς τρόπου ἐξοντώσεως τοῦ ἑλληνισμοῦ τῆς Τουρκίας. Οὕτω κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦ 1913—4 τὸ Κομιτάτον ἐκήρυξε ἐμπορικὸν ἀποκλεισμὸν κατὰ τῶν χριστιανῶν τῆς Τουρκίας. Ἐφανάτισε διὰ περιοδεύόντων ὀργάνων του τὸν ὄχλον τῶν ἐπαρχιῶν κατὰ τῶν ἐλλήνων καὶ ἀπηγόρευσε νὰ συναλλάσσῃται μετ' αὐτῶν ἔστω καὶ ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ ζημιωθοῦν ἀγοράζοντες ἀπὸ ὁμοθησοῦς των ἢ ἐβραίους.

Ὁ ἐμπορικὸς αὐτὸς ἀποκλεισμός, ἐπικληθεὶς παρὰ τῶν κατοίκων «μποϊκοντάζ», ἔσχε μέγαν ἀντίκτυπον εἰς τὰ Γανοχώρα, διότι πολλοὶ κάτοικοι αὐτῶν συγγέλασοντο μετὰ τῶν τουρκοχωρίων τοῦ κάμπου μεταφέροντες διὰ τῶν ζώων των τὰ προϊόντα τῶν Γανοχωρίων μέχρι Μαλγάρων καὶ Οἰζοῦν-κιοπροῦ, Χαριουπόλεως, Βαβὰ-Ἐσκι, Δουλὲ-Μπουργάζ καὶ Σαράντα Ἐκκλησιῶν ἀκόμη. Τόσον δὲ ἀστηρὸν ἦτο τὸ μποϊκοντάζ καὶ ἐπετηρεῖτο ἢ ἐφαρμογὴ του παρὰ τῶν ὀργάνων τοῦ Κομιτάτου, ὥστε κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ θερισμοῦ ἔλαβον χώραν τὰ ἀκόλουθα συγμνητικὰ ἀλλὰ καὶ δραματικὰ ἐπεισόδια: Οἱ γανοχωριταί, ἰδίως οἱ ἀδδημιῶται, ἐφημίζοντο ὡς ἀσυναγώνιστοι θερισταί. Κατ' ἔτος δὲ κατήριζον ὀμίλους, «ταϊφάδες» λεγομένους, οἵτινες ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν πλέον πεπειραμένον τινός, «ντραγουμάνου» καλουμένου, μετέβαινον καὶ ἐθέριζον μεγάλας ἐκτάσεις εἰς τὰ τουρκοχώρια. Πρὸ τῆς μεταβάσεώς των ὁ ντραγουμάνος ἐπήγαινε καὶ περιώδευε, «ἐσεργιάνιζε», τὰς θερισθησομένας ἐκτάσεις καὶ ἐκλείε συμφωνίαν μὲ τὸν γαιοκτήμονα, τὸν «ἀγᾶν», διότι ἡ ἐργασία ἐπληρώνετο κατ' ἀποκοπήν. Τὸ ἔτος ἐκεῖνο ὁμοῦς κανεὶς ἐκ τῶν

ντραγουμάνων δὲν μετέβη διὰ τὰ συμφωνήσῃ μὲ τοὺς ἀγάδες διὰ τὰ θερίση τὰ χωράφια των. Καὶ ἠναγκάσθησαν οἱ ἀγάδες, διὰ πρώτην φοράν, νὰ κατέλθουν εἰς Αὐδήμιον καὶ νὰ ἐκλιπαροῦν τοὺς θεριστάς. Ἀλλὰ ναεὶς ἀπὸ οὐδὲν ντραγουμάνους δὲν ἀνελάμβανε τὴν εὐθύνην νὰ ὀδηγήσῃ θεριστάς εἰς τὰ τουρκοχώρια.

Μόνον ἓνας γέρον αὐδημιώτης, ἀγαπώμενος πολὺ ἐξ ὅλων τῶν τουρκῶν τοῦ κάμπου, κατόπιν ἀδράς ἀμοιβῆς, κατήρτισε ὁμάδα, ἥτις ὅμως μόνον μίαν ἡμέραν ἐθέρισε, διότι τὴν νύκτα ἐκεῖ ποὺ ἐκοιμῶντο, εἰς τὸ ὑπαιθρον, ὥρμησαν τὰ ὄργανα τοῦ κομιτάτου τὰ ἐπαγρυπνοῦντα διὰ τὴν τήρησιν τοῦ μπουκοντάξ, ἐξυλοκόπησαν αὐτοὺς καὶ τοὺς ἠνάγκασαν αὐτοστιγμὴ νὰ ἐγκαταλείψωσι τὰ χωράφια καὶ νὰ ἐπιστρέψωσι εἰς τὸ χωρίον των, ὅπερ καὶ ἐγένετο.

Τοῦ ἐξυλοκοπήματος δὲν ἐξηροῦθη οὐδὲ ὁ γηραιὸς ντραγουμάνος, προῶν μα τὸ ὁποῖον ἐνεποίησε βαδιστάτην ἐντύπωσιν εἰς τοὺς θεριστάς, οἵτινες ἐλθόντες νύκτα εἰς τὸ χωρίον καὶ ἀφηγούμενοι τὰ συμβάντα, ἔλεγον ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀναμένωσι τι ἀπὸ τῶν κάμπου οὐδὲ νὰ τολμήσωσι νὰ μεταβῶσι ποτὲ ἐφόσον καὶ ὁ πλεόν ἀγαπητὸς τῶν τουρκῶν ἐδάριον.

Ολίγον δὲ τι μετὰ τὴν κήρυξιν τοῦ ἐμπορίου ἀποκλεισμοῦ καὶ διαρκούντος αὐτοῦ, ἤρχισεν καὶ ὁ διωγμὸς εἰς Ἑλλάδα τῶν θρακῶν. Πρώτον ἐκ τῶν βορειοτέρων μερῶν, γαργαίως δὲ ἡ λαίλαψ τοῦ διωγμοῦ κατήρχειτο νοτιότερον. **Μάρτιος 1937**

Εἰς τὰ Γανόχωρα τὴν Μεγάλην Θεσσαροκοσίην τοῦ 1914 ὁ διωγμὸς ἐνέβαλε εἰς σκέψεις τοὺς κατοίκους. Τὴν Μεγάλην Ἑβδομάδα ἤρχισαν νὰ ἀντιμετωπίζουσι τὸ ἐνδεχόμενον τῆς ἐγκαταλείψεως τῶν ἐστιῶν των, διότι ἤδη τὰ πλησίον εἰς αὐτὰ χωρία Σχολάριον, Καστάμπολις, Ἰντσέκιοι κ.ἄ. εὐρίσκοντο ὑπὸ μετανάστευσιν.

Ολίγας ἡμέρας μετὰ τὸ Πάσχα οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων αὐτῶν ἐγκατέλειψαν τὰς ἐστίας των καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰ παραλιακὰ Γάνον, Χώραν, Αὐδήμιον καὶ Κούμβαον ἐκ τοῦ φόβου τῶν ἀτάκτων σωμάτων, τὰ ὁποῖα ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τουρκου τινὸς πρώην στρατιωτικοῦ ἐκ τοῦ χωρίου Καζάντερε τῆς Χαριουπύλεως, Χαϊζή Σερίφ λεγομένου, καὶ ὑπὸ τὴν ἀνοχήν καὶ προστασίαν τῶν ἀρχῶν, ἐπετίθεντο καὶ ἐτρομοκράτουν τὰ ἐλληνικὰ χωρία τῆς περιοχῆς ἐκείνης.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας οἱ κάτοικοι τῶν ὡς ἀνω χωρίων ἀνεχώρουν διὰ Θεσσαλονίκην, ἀφοῦ προηγουμένως ὑπέγραψαν ἐγγραφα πρὸς τὰς ἀρχάς—τῆ ὑποδείξει καὶ τῆ ἀπαιτήσῃ αὐτῶν—ἐν οἷς ἐδήλουν ὅτι οἰκιοθελῶς καὶ ἀνευ τινὸς βίας ἐγκατέλειπον τὰς περιουσίας των καὶ ἀπήρχοντο εἰς Ἑλλάδα.

Μετὰ τὰ χωρία αὐτὰ ἀνεχώρησαν καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ Νεοχωρίου—τὸ μόνον ἐκ τῶν Γανόχωρων τὸ ὁποῖον δὲν κατώρθωσε νὰ συγκρατηθῇ κατὰ τὴν δοκιμασίαν ἐκείνην.

(Ἐπεται συνέχεια) E. Z.

ἐκ τούτου νομίζει ἀπαραίτητο νὰ ρηθῇ τοὺς ἀνθρώπους μὲ βλοσυρὸ βλέμμα καὶ νὰ ἐκπειλογοῦν ἐκείνους, ποὺ διὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον λόγον δὲν κατώρθωσαν νὰ φθάσωσι εἰς τὸ ὕψος του.

Ὁ κ. Βερνιέρης ἀσφαλῶς δὲν εἶναι κούτος ἀνθρώπος, ἀλλὰ ποτὲ δὲν εἶχε φήμην ἰσχυροῦ ἀνθρώπου, μολοντί τὸ ἐπάγγελμά του ἐμπνέει δέος καὶ σεβασμὸν. Εἶναι δικηγόρος. Ἀλλὰ φιλόανθρωπος καὶ μετὰ εὐρυτάτην ἀντιληψίν, εἶχε ὑπ' ὄψιν του ὅτι ὁ ἀνθρώπος εἶναι ζῶον κοινωνικὸν καὶ ὅτι ἡ ἀνθρωπότης ἐὰν ἐφθασε εἰς τὸ σημεῖον αὐτοῦ τοῦ πολιτισμοῦ τὸ ὀφείλει εἰς τὴν κοινωνικότητά της, διότι ὁ ἀνθρώπος μόνος του, ἔστω καὶ ἂν ἔχῃ γύρω τοῦ ὅλους τοὺς θησαυροὺς τῆς γῆς, εἶναι ἀναγκασμένος νὰ γίνῃ ἄγριος καὶ νὰ περιέλθῃ εἰς ζωώδη κατάστασιν.

Δὲν ἐξήγησε τὸν κ. Δευτερέκικον διὰ τὴν προνομιούχο θέσιν του, ἀλλὰ μετὰ αὐτὸ δὲν ἔπαυε νὰ θεωρῇ καὶ τὸν ἑαυτὸν του ὡς ἰσότημον καὶ συνάνθρωπον τοῦ κ. Δευτερέκικου. Καὶ μετὰ τὴν σκέψιν αὐτὴν δὲν ἐδίστασε νὰ εἰσέλθῃ ἔλα πρῶτ' εἰς τὸ γραφεῖον του καὶ μετὰ τὸν ἐγγενέστερον τρόπον ἀνέπτυξε τὴν ὑπόθεσιν του καὶ ἐπεκαλέσθη τὴν ἐπέμβασιν τοῦ κ. Δευτερέκικου.

Ἡ ἀπαίτησίς του ἦτο δικαία, λογικὴ, τῆς δικαιοδοσίας τοῦ κ. Δευτερέκικου, ἀλλὰ αὐτὸς σκυθρωπότερος καὶ βλοσυρότερος ἀπὸ κάθε ἄλλην φοράν, περιωρίσθη ν' ἀπαντήσῃ δι' ἀρνητικὸν νεῦματος.

Ἐξεπλάγη ὁ κ. Βερνιέρης καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τοῦ εἴπῃ μὲ ποία δικαιολογία ἀρνεῖται νὰ τοῦ φανῇ χρήσιμος.

Παρακαθήμενος ὅμως κύριος, ποὺ ἤκουσε τὰ διαμειψθέντα, ἀφηγήθη τότε τὴν ἐξῆς ἱστορίαν:

«Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολέμου ἤμουν εἰς τὸ χωριό μου, τὰ ὁ-